

NAPELS

Nationaal Museum

Het Nationaal Archeologisch Museum van Napels is één van de belangrijkste verzamelingen van Grieks – Romeinse oudheden ter wereld. Het palazzo waarin het in onder is gebracht dateert uit 1585, en was toen (op de in die tijd nog verlaten heuvel van S. Teresa) gebouwd als kazerne voor de cavalerie. Niet veel later (in 1616) werd het omgebouwd tot het centrale gebouw van de Universiteit, waarvoor het tot in 1777 gediend heeft. Toen door de constante aanvoer van opgravingsvondsten in voornamelijk Pompei, Herculaneum en Stabia het Palazzo Reale van Portici te klein werd voor de uitdeinende collectie, groeide de idee om hiervan én aan de Farnese-collectie in het Palazzo Reale van Capodimonte een gezamenlijk onderkomen te bieden. Tot na de W.O.II bleef dit zo. Vanaf de jaren '50 van de 20° E. werd de Pinacothek volledig overgebracht naar Capodimonte, zodat de hele verzameling exclusief archeologisch werd. De kern van de collectie bestaat hoofdzakelijk uit 2 verzamelingen. De meest 'klassieke' is de zgn.

Benedenverdieping

Je zal het museum niet via de centrale hoofdingang, maar via de zij-ingang links betreden. Je moet dan door de 1° binnenkoer, vóór de centrale toegangshal door naar de grote galerij waar enkele monumentale beelden(groepen) staan, die uit de Farnese-collectie stammen. Daar heeft men één van de topgroepen van het museum bijgeplaatst: de Tyrannendoders. Het is een Romeinse kopie van een oorspronkelijk Grieks brons uit 477 v. C. Beide mannen waren in Athene uitgedroefd tot notoire helden omdat ze, in 510 v. C., de tyrannen Hippias en Hipparchus naar het leven stonden. En ook al werd er maar één gedood en lieten ze er zelf het leven bij, toch was hun daad symbolisch voor de uiteindelijke verdrijving van de tyrannen. Van belang is dat ze 'bezit nemen' van de ruimte door hun voorwaartse actie, en zo het klassieke 'kourostype' doorbreken. Let er ook op hoe de anatomische (leeftijds) verschillen tussen beide figuren weergegeven worden. Het hoofd van Aristogiton is een gipsen kopie van een replica die in het Vatikaans Museum bewaard wordt!

Helemaal achterin staat de spectaculaire groep van de 'Toro Farnese', de grootste beeldengroep die uit de Oudheid is overgeleverd (hij is bijna 4 m. hoog) en is in de Thermen van Caracalla in Rome teruggevonden. Het is een kopie van een bronzen origineel waarvan Plinius zegt dat het een

Tussenverdieping

De hoger genoemde Farnesecollectie is eigenlijk maar een aanvulling voor dit museum. Het haalt zijn bijzondere waarde in de eerste plaats uit de

'Farnese-collectie', die Karel van Bourbon van zijn moeder Elisabeth Farnese (van Parma) geërfd had en vanuit Rome naar Napels had laten overkomen. Het is één van de grootste privé-verzamelingen uit die periode. De andere 'helft' is 'nieuw' materiaal dat in de 'schattenjacht' van die dagen (quasi exclusief voor de koning!) uit de 'Vesuviussteden' werd weggehaald. Wat dit betreft is het Nationaal Museum uniek in zijn soort.

De verzameling is verder aangevuld door kleinere collecties (zoals de Borgia-collectie van Egyptische kunst), andere opgravingscentra in Campanië (zoals bijv. die van Baia) en aankopen.

De grootscheepse restauratiewerken maken elk nieuw bezoek tot een avontuur: je weet van tevoren niet welke zalen open zijn en wat er precies in wordt tentoongesteld. De beschrijving zal zich dan ook beperken tot de absolute hoogtepunten, zoals ze enkele maanden geleden te zien waren.

'wonderbaarlijke sculptuur' is. Herhaalde restauraties, vooral van de hoofden die alle 'nieuw' zijn, en latere toevoegingen hebben veel van de originele glans verloren doen gaan.

Afgebeeld zijn Amphion een Zethos die zich boven op de berg Citheron opmaken om hun moeder Antiope te wreken. Jarenlang hadden Lycos, de koning van Thebe, en zijn vrouw Dirce haar gevangen gehouden de 2 helden hebben Lycos al gedood en maken zich klaar om Dirce, die ze voor een altaar van Dionysus gegrepen hebben, aan de horens van een woeste stier vast te binden. Amphion houdt de horens van de stier vast terwijl Zethos het touw klaarmaakt. Met haar rug tegen de rotsen smeekt de koningin van Thebe dat ze haar zouden sparen. Je ziet, naast een herdersfiguur die de berg voorstelt, een blaffende hond. Op de achtergrond kijkt Antiope onbewogen toe.

Links en rechts in deze galerij zie je aan aantal indrukwekkend grote beelden. Één van de meest imposante is 'Ercole Farnese', een 3.20 m. hoog Herculesbeeld dat ook in de Thermen van Caracalla in Rome gevonden is onder het pontificaat van Paus Paulus III Farnese. Hij rust op zijn knots met een melancholische blik op zijn gelaat. Het is één van de meest gekopieerde beelden uit de oudheid naar een origineel van Lysippos. Een van de typische kenmerken ervan is het kleine hoofd.

vondsten die in de buurt, en vooral in Pompei, zijn gedaan vanaf de 18° E. Deze opgegraven stukken waren automatisch eigendom van de koning van

Napels, die ze hier tentoonstelde. Tegelijk is dit geheel een illustratie van de toen gebruikelijke opgravingsmethoden: men haalde de mooiste dingen van de vloer of van de wand, 'kaderde' ze in en hing ze tegen een muur. Tegenwoordig probeert men, indien enigszins mogelijk, de stukken 'in situ' te bewaren.

Op deze verdieping zijn voorlopig alleen enkele van de meest spectaculaire mozaïeken te bezichtigen en het zogenaamde 'Gabinetto segreto', waar enkele van de talloze erotische afbeeldingen uit Pompeï te zien zijn. Voor dit laatste moet je bij de kassa aanmelden vóór je het museum binnengaat, en dan mag je je op het afgesproken uur en in een kleine groep vergapen aan wat toen al net zo 'des mensen' was als vandaag!

De meest beroemde mozaïek van allemaal is het 'Alexandermozaïek', en in Alexandrië vervaardigd

Bovenverdieping

In de (wel heel voorlopige) opstelling worden enkele van de voornaamste redenen voor een bezoek aan dit museum samengebracht.

In de grote centrale zaal staan enkel van de talloze fresco's uit Pompeï opgesteld. Deze zaal was oorspronkelijk de bibliotheek van de universiteit. Hij werd ook de 'Zaal van de Atlas' genoemd, naar het bijzonder waardevolle hellenistische Atlasbeeld dat er staat (stond) opgesteld. In een uiterst delicate marmersoort wordt de Titan afgebeeld, die met inzet van al zijn krachten de hemel stut. Nog een andere benaming is de 'Zaal van de Meridiaan'. Rechts naar de hoek toe is er in 1790-1793 in de vloer een klassieke meridiaanlijn ingelegd door een professor in de astronomie.

Maar nu staan er dus tegen de wanden enkele van de talloze 'emblemata' opgesteld die het museum rijk is. In de (hoger genoemde) traditie van de 18^e en 19^e-eeuwse archeologie werden in de Vesuviussteden de mooiste (stukken van) de frecoversteden (in alle maten en vormen) van de muren gehaald, 'ingelijst' (vandaar de naam 'emblemata') en in het museum opgehangen. Vermits de wandschilderingen veel talrijker waren dan de mozaïeken is de collectie ook veel uitgebreider. Je vindt er vooral mythologische taferelen, die de gave techniek van de schilders illustreren. De studie van de wandschilderingen van Pompeï is een wetenschappelijke discipline op zich geworden en het is, met de voorlopige opstelling ervan, onbegonnen werk om daar een

werkstuk dat teruggevonden is in het tablinum van het huis van de Faun in Pompeï. De Macedonische vorst staat hier afgebeeld op het moment dat hij, tijdens de slag bij Issos in Cilicië in 323 v. C., oog in oog komt te staan met Darius, de koning van de Perzen. Het is indrukwekkend groot (3,5 m x 6 m.) en haast zeker een kopie van een bestaande afbeelding. Het is het beslissende moment van de strijd. De Perzen slaan op de vlucht en worden achternagezeten door een groep Macedonische soldaten. Met de paniek in zijn ogen probeert Darius op zijn strijdwagen de vlucht van zijn soldaten in te dammen, terwijl Alexander zich, blootshoofds op zijn paard, met al zijn energie een weg baant naar zijn opponent. Heel die actie, en de verwarring van het gevecht is op een bijzonder levendige manier weergegeven.

systematische voorstelling van te geven. Wandel erlangs en geniet van de verfrissende composities, het vaak verfijnde koloriet en de talloze afbeeldingen van goden en helden.

In een zijvleugel van deze verdieping staan de meest spectaculaire vondsten van de Villa dei Papiri uit Herculaneum er wat verwaarloosd bij. Het is één van de meest spectaculaire vondsten gebleken uit deze zone. Het was een behoorlijk grote en rijke villa, die blijkbaar nog maar pas terug opgebouwd was na de aardbeving van 62. De fantastische collectie van (vaak behoorlijk grote) bronzen beelden lijkt inderdaad nog maar net uitgepakt. De reeks 'danseressen', de 2 'bambi's', de bronzen bustes zijn van een groot vakmanschap, en, zoals al beklemtoond, 'zo goed als nieuw'. De villa denkt haar naam aan de uitzonderlijke ontdekking van Griekse papyri in de bibliotheek. De papyri zelf liggen in de bibliotheek van het Palazzo Reale. In een zijzaal staan enkele speciaal ontworpen machines om de haast verkoolde rollen af te wikkelen.

Van de uitgebreide verzameling 'kleine bronzen' is er tegenwoordig nauwelijks iets te zien. Toch zijn de 'Faun' (uit het atrium van het huis in Pompeï dat naar hem genoemd is) en enkele van de beroemde pardestukken van gladiatoren (beenstukken en helmen) meer dan de moeite waard. Hetzelfde kan gezegd worden van de huisraad en de kleine staalkaart van glaswerk dat in enkel verouderde kasten wordt getoond.